

TUNTOSARVI

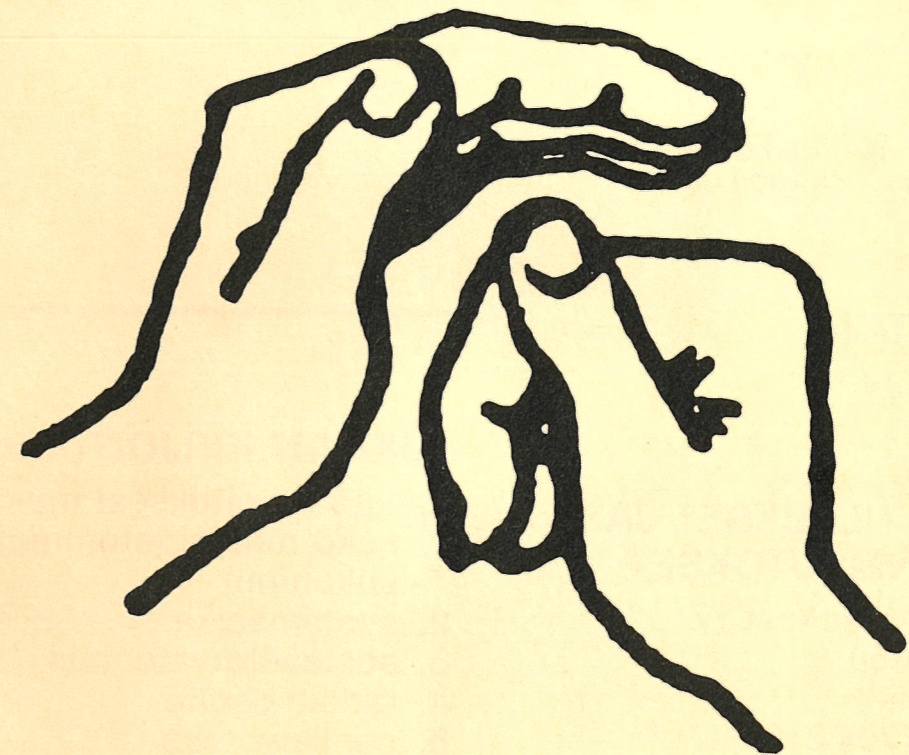
Suomen Kuurosokeat ry • elokuu 8/1988

»Pyhät on pihlajat pihalla,
pyhät marjat pihlajassa.»
(Kalevala, Suomen kansalliseepos)

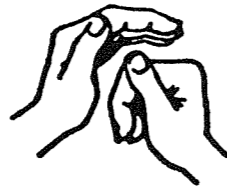
Pihlajan punaiset marjat
kypsyvät elokuussa.
Marjoja kerätään.
Niistä tehdään hilloa ja hyytelöä.

Talvella marjat ovat
hyvää lintujen ruokaa.

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry
elokuu N:o 8/1988

Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa
isokirjoituksella ja
pistekirjoituksella.
14. vuosikerta

JULKAISIJA

Suomen Kuurosokeat ry
Mäkelänkatu 50
00510 Helsinki

Puhelin: 90-77041 (vaihde)
Tekstipuhelin: 90-7704 355

Pankki: KOP Keski-Töölö, Helsinki
101210-168221

PÄÄTOIMITTAJA

Heli Reinikainen

TOIMITUS, TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET

Suomen Kuurosokeat ry
Mäkelänkatu 50
00510 Helsinki
Puhelin: 90-7704 213

TILAUSHINTA

Kuurosokeille lehti on maksuton.
Muut: 110 mk 12 kk

PAINOPAikka

Vammalan Kirjapaino Oy
38200 Vammala

SISÄLTÖ:

Apuvälineistä	3
Nainen ja vammaisuus	4
Lukijan palsta	7
NAK:n palsta	10
Kuurosokeiden apuvälineitä: — Kuulokoje, osa 1	12
Muistojen ilta runo	15
Takakansi: Pihlaja	

LUKIJAN KIRJOITUKSET

Lähetä kirjoituksesi mukana tiedot:

1. koko nimesi (etunimet ja sukunimi)
2. syntymäaika
3. sosiaaliturvatunnus
4. tarkka osoite
5. pankkiyhteys

Postituspäivät:

- 15. 8.
- 15. 9.
- 14. 10.
- 15. 11.
- 15. 12.

APUVÄLINEISTÄ

Yhdistetty näkö- ja kuulovamma tuo mukanaan aivan omat vaikeutensa.

Niitä ei voida ratkaista yksin näkövammaisten keinoin tai kuulovammaisten keinoin.

Kuurosokeat tarvitsevat omat, heille sopivat ongelmien ratkaisut. He tarvitsevat omia apuvälineitä, yhteistyötä ja henkilökohtaista apua.

Kuitenkin vain harvat apuvälineet on tehty juuri kuurosokeita varten. Jotkut näkövammaisten apuvälineet voidaan muuttaa kuurosokeille sopiviksi.

Samoin kuulovammaisten laitteita voidaan hyödyntää. Mutta ensin niihin täytyy lisätä järjestelmä tuntoaistia varten.

Usein apuvälineissä on monia puutteita. Ne voivat myös häiritä toistensa toimintaa. Joskus kuurosokealta puuttuu juuri se apuväline, joka helpottaisi hänen elämäänsä eniten. Tai hänellä on laite, jota hän ei ollenkaan tarvitse.

Kysy itse apuvälineitä sairaalasta

Syitä tilanteeseen on varmaan monta. Kuurosokeutta ei tunneta riittävästi.

Sairaaloiden kuulo- ja näkökeskukset eivät tiedä kuurosokeiden apuvälineistä tarpeeksi.

Sen takia sairaalassa aina ei kerrota kuulo- ja näkövammaisten apuvälineistä. Sinun täytyy itse tehdä aloite. Kerro sairaalassa, mitä tarvitset. Kysele itse apuvälineitä Aluesihteerin avulla.

Kuurosokean arkipäivästä tiedetään kovin vähän. Mitä vaikeuksia kohtaat päivän kuluessa? Miten apuvälineet voisivat auttaa Sinua? Minkälaista muuta apua tarvitset? Kirjoita tähän lehteen. Tämä lehti on tarkoitettu puhumaan Sinun ongelmistasi, ja Sinun mahdollisuuksistasi.

**Kaunista alku-syksyä kaikille
Heli Reinikainen**

Kirjoittanut: Anne Murphy, Dublin

Olen osittain kuurosokea. Tunnenko itseni kaksi kertaa enemmän vammaiseksi sen takia?

— En, ehdottomasti en.

Kysymys on yhteiskunnan asenteista ja ihmisten tavasta kohdata minut.

Välillä minusta tuntuu, että ympäristö aiheuttaa vammaani.

Kuurosokeus on kaksinkertainen invaliditeetti.

En voi kieltää sitä.

Elämäni ei ole helppo.

Joka päivä saan taistella kommunikaatio ongelman kanssa.

Yksinäisyys ja pettymys kuuluvat elämääni.

Toistan jatkuvasti itselleni, että pystyn selviytymään. Silti törmään moniin vaikeuksiin.

Tunnen itseni normaaliksi naiseksi. Erityistarpeet ovat osa minua. Yleinen käsitys normaalista on jotain muuta.

Kuulen usein sanat »julma ja yksinäinen tilanne». Kunpa kuulisin niitä harvemmin. Alkaisin pian tuntea itseni onnellisemmaksi ja vähemmän vammautuneeksi.

En ehkä koskaan saa palkattua työtä.

Silti tunnen eläväni hyödyllistä elämää.

Se on minulle tärkeää.

Vammaani pelottaa monia

Joskus ihmiset lähestyvät minua. Silloin he ovat varovaisia.

jatkuu seuraavalla sivulla

He muuttuvat avuttomiksi.

He eivät tiedä, miten pitäisi toimia.

Joskus he vetäytyvät nopeasti pois.

Välillä minäkin tunnen ja teen samoin.

Minun pitää itse auttaa itseäni. Tiedän sen.

Miten kommunikointi helpottuisi

Monen ihmisen kohtaaminen jää sanoihin »hei» ja »näkemiin». Miten ratkaisen kommunikointiongelman?

Olen miettinyt sitä paljon.

Ratkaisu on viittomakieli.

Tapaan joitakin ihmisiä säännöllisesti.

Jos he osaisivat viittomakieltä, tilanne paranisi.

— On tietysti helppo sanoa, mitä pitäisi tehdä.

Riittämättömyyden tunne ja pelko estävät oppimisen.

Koskettaminen ja käsillä puhuminen on vaikeaa. Kaikki eivät ole siihen valmiita. Kuitenkin luonne ja asenteet voivat tulla esteeksi ihmiselle itselleen.

Pyri eroon ujoudesta

Itsevarmuus on suuri apu.

Ole avoin ihmisten seurassa.

Silloin kanssasi on helppo olla.

Sinunkin on helpompi jutella vieraitten kanssa.

Tulet hyväksytyksi.

He huomaavat erityistarpeesi, kun autat heitä siinä.

Vammaisen nainen jää kotiin mielellään.

Hän pysyttelee yksin omassa rauhassaan.

Mutta ujolle toisten seura on hyvin tärkeää.

Pitäisi yrittää vain mennä ulos ja harjoitella yhdessä olemista.

Kaikilla on joku vamma

Joskus haluaa ajatella ja puhua itsekkäästi:

- »Ihmiset eivät ymmärrä, miten vaikean asian läpi meidän on selviydyttävä...»
- »Ihmiset eivät välitä meistä.»
- »Ihmiset ovat itsekkäitä.»

Tuollainen ajattelu on hyvin vaarallista.

Luulen, että kaikki ihmiset ovat jollakin tavalla vammaisia.

Toisilla vamma näkyy, toisilla ei.

Nuorena vaivuin joskus hirveään »Miksi minulla on tämä kauhea asema» -syndroomaan (= säälin itseäni).

Kesti kauan päästä siitä pois. Mutta olen ollut onnekas.

Olen saanut monia mahdollisuuksia.

Jotkut naiset eivät koskaan kohtaa sellaisia.

jatkuu seuraavalla sivulla

Ujolle on toisen seura tärkeää

Toivon apuvälineitä

En ole saanut tavallista koulu-opetusta. Se on tuntunut kurjalta. Irlannissa ei kuurosokeilla ole koulutus-mahdollisuuksia. Silti olen selviytynyt melko hyvin. Tällä hetkellä haluan jatkaa kesken jäänyttä koulun käyntiä. Se on minulle haaste.

Olen hyvin kiinnostunut uutisista ja kirjoittamisesta. Luen päivittäin sanomalehden ja joitakin aikakauslehtiä. Tunnen pysyväni ajan tasalla melkein kuin kuuleva-näkevä.

Huono näkö hidastaa lukemista ja se on pitkästyttävää. Toivonkin saavani apuvälineitä. Ne helpottavat.

Nautin leikinlaskusta

Joudun usein huvittaviin tilanteisiin. Sokea nainen kysyi minulta viittomakielellä: »Kuunteletko mielelläsi luettuja kirjoja ja kasetteja?» Sitten hän hämmentyi. Hän huomasi erehdyksensä. Minua kysymys huvitti ja nainen rauhoittui.

Kuten tavallista, tasapaino-aistini on huono.

Ystäväni kiusoittelee usein: »No, hän on humalassa.» Minä nautin leikinlaskusta, ehkä enemmän kuin moni muu.

Joskus ihmiset huolehtivat liikaa, tai he antavat vääränlaista apua. — Kerran minut kannettiin veneeseen. Olisin todella vammainen, jos en pystyisi nauramaan sellaisille tapahtumille ja päivän kommelluksille. Haluan omalta osaltani hyväksyä ja ymmärtää muita juuri sellaisina kuin he ovat.

Vammaista ymmärtää vain toinen vammainen

Joskus vammaton yrittää kuvitella, millaista kuurous on. Mutta sen tietää vain kuuro itse.

Minun taas on vaikea ymmärtää näkevän ja kuulevan elämää.

Toivon, että tiedotusvälineet huomaavat suurimmat tarpeemme ja vastaavat niihin. Haluaisin sanoa heille: »Yrittäkää hyväksyä meidät normaaleina naisina ja miehinä vammastamme huolimatta. Auttakaa meitä murtamaan kulttuuri-esteitä. Kuten kaikki maailman naiset, kuurosokeatkin kaipaavat tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta.»

LUKIJALTA

Kuurosokeudesta tiedetään liian vähän Vastaus Seijan kirjoitukseen n:o 6—7/88

Seija, olen kanssasi samaa mieltä. Ihmiset tietävät kuurosokeudesta vähän.

Mutta se ei ole ihme. Olen itse kuurosokea. Silti minulla ei ole tarpeeksi tietoa vammastamme.

Olen monta kertaa ihmetellyt niitä kuurosokeita ja näkövammaisia, joilla on putkinäkö. Toiset heistä kävelevät reippaasti, toisilla on hyvä tasapaino. Likinäköisen ja hämäräsokean huomaa haparoivasta (epävarma) kävelystä. Hän myös tarkkailee esineitä läheltä.

Putkinäköinen liikkuu hyvin paljon ilman valkoista keppiä.

Hänellä on harvoin saattaja eli opas mukanaan.

Hänen kävelynsä on varmaa, kun näkö on vielä aika hyvä.

Meidän pitäisi enemmän kertoa erilaisista näkövammoistamme ja vaikeuksistamme, koska ne kerran ovat olemassa. Puhumme ehkä liikaa siitä, miten hyvin tulemme toimeen ilman apuvälineitä.

Valkoinen keppi on varma merkki. Se kertoo, että henkilö on näkövammainen. Se ei varmaan sen suurempaa selitystä kaipaa.

Niinpä toivonkin, että kirjoitamme paperille ne esteet ja vaikeudet, mitä näkövammaisuus tuo meille kaikille.

Siis — aletaanpas puhumaan ja purkamaan (selittämään), antamaan ihmisille enemmän tietoa!

Terveisin Hilikka Kasurinen

jatkuu seuraavalla sivulla

TILANTEITA

Kirjoittanut: Seija Troyano

Apuvälineet ja palvelut ovat välttämättömiä vammaisille. Ne ovat välttämättömiä myös minulle. Niiden avulla pystyn elämään hyvinkin normaalia elämää itsenäisesti tavallisessa kerrostalossa terveiden ihmisten keskellä.

Oli mahdotonta erottaa äänet toisistaan

Ovihälytysvalot puuttuivat asunnostani, aluksi kului aikaa, ennenkuin ne asennettiin.

Aika ilman hälytysvaloja oli melko vaikeaa. Aivan lähistöllä ovat tehdas ja rautatieristeys. Siellä pillit ja torvet viheltävät ja huutavat jatkuvasti. Kun ikkunat ovat auki, tulevat kaikki äänet ulkoa yhtenä vyörynä sisään.

Yksittäistä ovikellon soittoa oli mahdoton erottaa muista äänistä.

En tuntenut apuvälineitä

Aluesihteeriin en ollut tutustunut, joten en tiennyt apuvälineistä juuri mitään. Niinpä menin ovelle tarkistamaan melkein jokaisen piipityksen. Hyvin pian alkoi tuntua, etten kauan enää jaksa sillä tavalla.

Valohälytin hermostutti

Sain tavallisen valohälyttimen. Se helpotti asiaa. Poikani antoi valoille nimen: »Malmin discovalot = äidin tanssipaiikka-valot»

Hälytysvaloissa ilmeni pian huonoja puolia:
— En huomannut niitä aina, koska näkökenttäni on kapea.
— Suuri osa ovi- ja puhelinsoitoista menivät usein ohii.

jatkuu seuraavalla sivulla

Oli yhtä hermostuttavaa vilkuilla yhtenä lamppuihin kuin ravata aikaisemmin ovella.

Aluesihteeri esitteli Davox-hälyttimen

Aluesihteeri kertoi uudesta Davox-hälyttimestä. Se on nyt muutamia vuosia ollut todella monipuolinen laite.

Davox-hälyttimen avulla voin olla rauhallinen. Voin rentoutua, nukkua tai ottaa vaikkapa puutarhassa aurinkoa.

Vastaanotin taskussani hälyttää varmasti puhelimeen tai ovella.

Täristin-herätyskello herättää säädettynä aikana. Tekstipuhelin on välttämätön.

Olen riippuvainen apuvälineistä

Olen tottunut apuvälineisiin ajan mittaan. Niistä on tullut »itsestään selviä asioita». Mutta muistan entiset ajat, kun joku laitteista (tai pahimmassa tapauksessa

useampi kerrallaan) menee epäkuntoon. Riippuvainen kieltämättä olen — apuvälineistä.

Aluesihteerit auttavat

Mitä teen silloin, kun eteen tulee vaikea asia/tilanne?

Aluesihteerit ja yhdistyksemme ovat olemassa taivaan lahjana. He ymmärtävät minua juuri kuurosokeana. He etsimällä etsivät vastauksia ja ratkaisuja kysymyksiini. Samanlaista vastaanotua tuskin saa yksittäisistä paikoista yksin yrittäen.

Kiusallisia ovat vain unet, joissa ihana ja komea afrikkalainen prinssi tarjoaa mahtavia asioita, jos lähtisin hänen mukaansa. Ja minun on pakko sanoa »kiitos ei». Eihän Afrikassa olisi näitä apuvälineitä, palveluita eikä aluesihteereitä.

Kuvassa vasemmalla on Sari Isaksson. Hän opiskelee ATK-linjalla opiskelutulkin avulla. Oikealla on Ulla Myllymäki, viittomakielen tulkki.

Hyvää jatkoa opiskeluillesi, Sari!

■ **Sari Isaksson** on 23-vuotias Pellon tyttö. Hän asuu nykyään Leppävaarassa opiskelija-omistusasunnossa. Kirjoilla hän on edelleen Pellossa.

Sarin koulutie alkoi Jyväskylän kuulovammaisten koulussa. Sitä hän kävi 4 vuotta ja sai hyvän pohjan normaalikoulua varten.

Sarin äiti oli opettanut työlle suomen kielen ymmärtämistä ja puhumista.

Ei uskoisi, että Sari on 2-vuotiaasta asti ollut kuuro. Hän puhuu niin hyvin.

Harva 6-vuotias päättää käydä lukion.

Sari se vain niin päätti ja luki ylioppilaaksi.

Siihen aikaan Lapin aluesihteeriksi oli Maija Haapalainen. Hän kertoi Sarille NAK:sta.

Keväällä 1985 Sari oli ns. valmennuskursseilla.

Samana syksynä alkoi opiskelu kankaan-kudonta-linjalla.

Kankaan kutominen ei tuntunut mieluisalta.

Vuoden aikana syntyi päätös hakeutua toiselle linjalle.

Sari haki mm. lastentarhan opettaja-koulutukseen, mutta jäi 1,5 pinnan päähän.

Sari halusi oppia ATK:ta

Syksyllä opiskelu jatkui 1/2-vuotisella yleisjaksolla.

Sen jälkeen Sari pääsi ATK-linjalle.

Siinä on ollut haasteita ja vaativuutta, joita Sari halusi.

Kukaan kuurosokea ei ole aikaisemmin opiskellut

ammattikseen ATK:ta, ainakaan NAK:ssa.

Aluksi suhtautuminen oli sen mukaista.

Sari halusi »näyttää» ja uteliaisuus antoi voimaa.

Sarilla on oma tulkki mukana tunneilla

Sari toivoo, että useampi henkilökunnasta osaisi viittoa. Hän toivoo myös enemmän kirjallista materiaalia tunneilla käydyistä asioista. Tietoja olisi helppo kerrata paperista.

Opiskelu ei perustu kuuloon.

Sari valmistuu ATK-ohjelmasuunnittelijaksi joulukuussa 1988.

Hän aikoo jäädä koululle harjoittelemaan pari kuukaudeksi.

Suunnitelmissa on pyrkiä erityisopettaja-koulutukseen.

Mieli tekee kovasti myös ulkomaille näkemään ja kokemaan uutta.

Herkästi hymyilevällä Sarilla on luottavainen mieli ja eteenpäin suuntautuu määrätietoinen katse.

Kuulonäkövamma ei ole rajoite, välttämättä.

KUUROSOKEIDEN APUVÄLINEITÄ

KUULOKOJE Osa 1

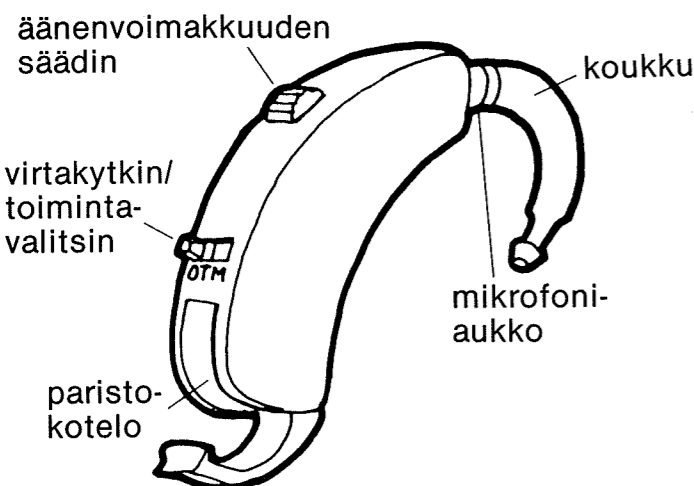
Ei ole kahta samanlaista ihmistä. Myös kuulo on jokaisella erilainen. Huonoon kuuloon on monia syitä. Niiden hoito ja tutkimus vaativat aina erikoismenetelmiä. Joskus kuulokoje auttaa tilannetta. Ota reippaasti yhteyttä aluesihteerisi tai keskussairaalan kuulokeskukseen! He neuvovat sinua.

■ Kuulokoje helpottaa kuuntelua ja tiedon saamista. Yhdessä olokin on mukavampaa. Huulioluku paranee, kun saa selvän sanojen rytmistä ja äänneiden kestosta.

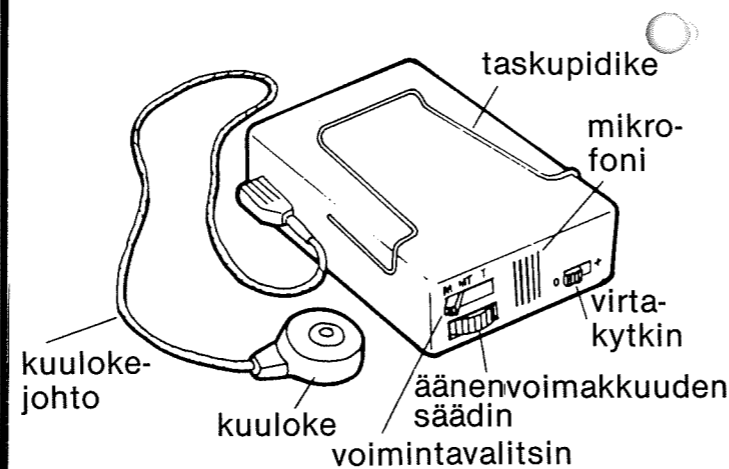
Aluksi kuulokojeen käyttö voi tuntua hankalalta. Silti se kannattaa opetella hyvin. Saat siitä ystävän ja liittolaisen eri tilanteisiin, matkoille ja retkille.

Kuulokoje lepää vain yöllä. Aseta se yöpöydälle tai omaan rasiaansa. Avaa vielä paristokotelo. Paristokotelon aukaiseminen yön ajaksi säästää paristoa.

Korvantauskoje

Taskukoje

Useimmat käyttäjät saavat apua

»Kuulokojetta ei pidä pelätä», sanoo ylilääkäri Elina Rytsölä. »Laite ei tuo omaa kuuloa takaisin, mutta se auttaa useimpia huonokuuloisia. Hyöty riippuu monesta seikasta.

Kuulovamman vaikeusaste, valittu koje
omat asenteet (ajatukset) vaikuttavat paljon. Kuulokojeen antama apu selviää vasta käytön aikana.

Vamman laatu määrää kojetyypin

Kuulo tutkitaan sairaalan kuulokeskuksessa. Se kestää vain 1—1,5 tuntia. Sen aikana asiakas saa kuunnella erilaisia ääniä. Toiset äänet hän kuulee, toisia ei kuule. Kuulluista äänistä muodostetaan äänikäyrä eli audiodiagrammi.

Vamman laatu määrää kojetyypin. Asiakas ei joudu kokeilemaan useita laitteita. Tavallisesti riittää 2—4 kojetta. Niistä asiakas itse valitsee ääneltään parhaimman.

Suomessa on yli 100 erilaista kuulolaitetta, joten kaikille löytyy sopiva.

Kuulolaite kotiin kokeiltavaksi

Kuulontutkija opettaa asiakkaalle kojeen käytön. Ensimmäisellä kerralla opetteluun on varattava tarpeeksi aikaa.

Kuulolaite annetaan aina kotiin kokeiltavaksi. Joskus mukaan saa usean merkkisiä laitteita. Niitä voi pitää kotona 2—3 viikkoa.

Tämän jälkeen tulee uusi käynti keskussairaalaan.

Nyt tutkitaan kojeen käyttötaito. Kojeseen asennettavat säädöt tarkistetaan.

Peruslähtötaso säädetään rajoittimilla.

Ne estävät myös melua. Samoin äänen väri säädetään valmiiksi.

Kuulokoje on maksuton

Koje luovutetaan asiakkaalle, jos hän osaa käyttää sitä ja siitä on hyötyä hänelle. Se on maksuton kaikille Suomen kansalaisille.

jatkuu seuraavalla sivulla

APUVÄLINEISTÄ

jatkuu edelliseltä sivulta

Korvakappaleen alkuasento

Aseta korvakappale korvaan niin, että äänireikä-pää on korvakäytävässä.

Umpinainen kärki on ylöspäin korvanlehden poimun alla.

Kuulokoje pysyy korvassa korvakappaleen avulla.

Sen työntäminen korvaan on monelle vaikeaa.

Laite tuntuu ylimääräiseltä.

Korvakappaleen alkuasento on tärkeä.

Työnnä korvakappale korvaan mahdollisimman suoraan.

Perillä asetat sen paikalleen.

Vasta viimeiseksi nostat kuulokojeen

joko korvan taakse tai taskukojeen kaulapussiin tai taskuun.

Kuulokoje vinkuu helposti, jos korvakappale ei ole paikallaan oikein.

Kuulokoje vinkuu helposti, jos korvakappale ei ole paikallaan oikein.

Korvakappale ei saa tuntua pahalta

Aina koje ei tunnu tyydyttävältä. Sen käytössä voi olla suuria vaikeuksia tai korvakappaleen asettaminen on hankalaa.

Korvakappale ei saa tuntua pahalta, se ei saa painaa eikä hiertää, kun kuulokoje on korvassa, ja korvakappale paikallaan.

Jos korvakappale ei tunnu hyvältä, se haittaa kuulokojeen käyttöä.

Silloin on mentävä uudestaan keskussairaalaan korvakappaleen valmistajan luokse. On pyydettävä häntä hiomaan korvakappaletta tai tekemään uuden.

Kojeenkäytön opetus liittyy kuulokojeen käyttöön ottamiseen

Kojetta ei pitäisi jättää käyttämättä sen takia, että ei ole oppinut sitä kunnolla.

Kuulotutkija opettaa korvakappaleen paikalleen asettamisen, säätimen ja puhelinkelan käytön.

jatkuu seuraavassa numerossa

MUISTOJEN ILTA

Kirjoittanut: Ossi Rajala

Tule muistojen iltaa
humppaamaan,
tule kotiinkin saattamaan.
Se ilta on ihana
ja sydämeen jää,
kun harmonikka säveliä juontaa.

Tule muistojen iltaa
humppaamaan,
tule kotiinkin saattamaan.
Se ilta on kaunis
ja mieleen jää,
kun harmonikan sävelet heläjää.

Tule muistojen iltaa
humppaamaan,
tule kotiinkin saattamaan.
Se ilta on kuutamoinen
ja ajatuksiin syöpyy,
kun harmonikka hiljaa kujertaa.

∴:Tule muistojen iltaa
humppaamaan
— tule kotiinkin saattamaan.∴:

∴: = Kertausmerkki